

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه فنی و حرفه‌ای

تربیت بدنی و ورزش در قرون وسطی

قرون وسطی به طور تقریب شامل ده قرن بین قرن پنجم تا آغاز قرن شانزدهم میلادی است.

تهاجم بربرهای توتنی به امپراتور روم باعث شکست رومی ها شد و به دلیل اینکه این قوم مردمی چادر نشین بودند که به شکل بدوی زندگی می کردند و زندگی آنها توأم با شکار، چوپانی و شرکت در جنگ ها و ورزش ها بود و موجب احیای تربیت بدنی گردید. در چنین شرایط زیستی، قدرت و تناسب و هماهنگی سیستم عصبی به خوبی ایجاد می شد. بربرهای توتنی، به تضمین نسلی قوی، سالم و بسیار تنومند در آینده کمک کردند.

تربیت بدنی و ورزش در دوره نوزایش غرب (رنسانس)

دوره نوزایش بر تربیت بدنی و ورزش نیز تأثیر گذاشت، لذت بردن از حال و توسعه جسم و پرورش آن مورد توجه قرار گرفت و زهدگرایی در بین توده ها از رونق افتاد. نظریه وحدت روح و جسم و ضرورت هریک از این مقولات برای عملکرد بهینه در دوره نوزایش مورد پذیرش و حمایت قرار گرفت. بهبود یادگیری و دانش اندوزی از طریق سلامت جسمی، یک اعتقاد درونی شد. شخص پس از مطالعه و کار احتیاج به استراحت و تفریح داشت. توسعه و پرورش جسم باید هم به منظور سلامت و هم برای آمادگی جسمانی صورت می گرفت.

تربیت بدنی و ورزش در ایران پس از اسلام

در ایران پس از اسلام سه گروه به نام فتیان، عیاران و شطاران ظهور کردند. فعالیت این گروه ها مبتنی بر نثار جان و مال و فرزند در راه رضای خدا، عفو و بخشش، روی برتافتن از لذت های دنیوی، جوانمردی و عدالت بود.

از آنجا که در دوران استیلای بنی‌امیه و بنی‌عباس سازمان‌دهندگان فتيان و عياران به مردان فداکار و نیرومندی احتياج داشتند در محلی که در پیچ و خم کوچه‌ای بود و رونقی نداشت جلساتی مخفیانه تشکیل می‌شد. در آغاز زور بازوی خود را محک می‌زدند و محلی به نام زورخانه تشکیل دادند تا به این وسیله آمادگی بدنی و رزمی برای نابودی حکومت ظلم و تشکیل حکومت حق به دست آورند.

تربیت بدنی در عهد صفویه

صفویان ورزش‌هایی همچون شمشیربازی، اسب‌دوانی، چوگان، تیراندازی، شکار، شنا و کشتی را رواج دادند. از معروف‌ترین پهلوانان این دوره می‌توان پهلوان بیک قمری، پهلوان میرباقر آجرپز، پهلوان جلال یزدی و پهلوان حیدر را نام برد.

در اواخر دوران صفوی که انحطاط و فساد دستگاه شاه سلطان حسین صفوی به جامعه از جمله زورخانه کشیده شد. ورزش و پهلوانی به علت بی‌کفایتی دربار و حکام شاه سلطان حسین که غرق در خوشی و لذت‌های ناروا شده بودند، نه تنها مقام معنوی خود را از دست داد و به زوال کشیده شد، بلکه ورزش که حافظ دین و ناموس شناخته می‌شد به عامل مزاحم ناموس مبدل شد. جوانان بسیاری به جای پرداختن به عملیات جسمانی بیشتر به دزدی و شب‌روی پرداختند.

تربیت بدنی و ورزش در زمان قاجاریه

ورزش در زمان آقامحمدخان قاجار که از مردانگی و جوانمردی بهره‌ای نداشت به انزوا کشیده شد و ورزش پهلوانی کنار گذاشته شد. حتی پهلوانان را از روی بخل و حسادت زجر و شکنجه نیز می‌دادند.

اما به لحاظ آنکه مردم این فن شریف را دوست داشتند پس از قتل شاه، باز به ورزش به خصوص رشته کشتی پرداختند و به تدریج دوباره سنت باستانی را زنده کردند.

قاجاریان همچون گذشتگان خود نظر به محبوبیت پهلوانان در بین مردم خود را ناگزیر علاقه‌مند به آنان نشان دادند، تا بدین وسیله خود را محبوب ملت سازند.

در این دوره پهلوانان در جشن‌ها به کشتی می‌پرداختند و در طول مسابقات، پهلوان پایتخت معین می‌شد. دیدارهای خارج از کشور در کشتی پهلوانی آغاز شد و چند نفری برای مسابقه به خارج از کشور سفر کردند. همچنین کشتی‌گیران برجسته‌ای از هند، روس، افغانستان ... به ایران آمدند.

تربیت بدنی و ورزش در دوره پهلوی

اولین انجمن تربیت بدنی به صورت رسمی و قانونی سال ۱۳۱۳ تشکیل شد. ریاست عالی آن را محمدرضا پهلوی به عهده داشت. حسین علاء به ریاست آن انتخاب شد. او عضو لژ بیداری جهانی و عضو لژ «مهر» وابسته به آلمان نیز بوده است.

مهم ترین فعالیت های انجمن عبارت اند از:

۱. تهیه کتب و مقررات ورزشی برای ورزشکاران ایرانی.
 ۲. تربیت تعدادی ورزشکار و مربی زیر نظر کارشناس آمریکایی (گیسون).
 ۳. تشکیل باشگاه های ورزشی، اردوهای تابستانی و شرکت در المپیک ۱۹۳۶ برلین.
- سال ۱۳۱۷ دانش سرای مقدماتی تربیت بدنی پسران تأسیس شد و برای نخستین بار به گزینش هنرآموز تربیت بدنی پرداخت. این دانش سرا پس از سه سال تعطیل شد و بار دیگر سال ۱۳۲۶ کار خود را از سر گرفت.
- گذشته از دانش سرای مقدماتی تهران، در اصفهان نیز رشته تربیت بدنی از سال ۱۳۳۰ دایر شد. دانشسرای عالی نیز از سال ۱۳۳۵ رسماً دوره کارشناسی تربیت بدنی را تأسیس کرد. همچنین دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تهران (سال ۴۵ و ۴۶) و مدرسه عالی ورزش وابسته به سازمان تربیت بدنی که بعدها به دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی (دانشگاه

تربیت معلم) تغییر نام داده شد از سال تحصیلی ۵۲ - ۵۱ کار خود را آغاز کرد. از سال تحصیلی ۵۴ - ۵۳ دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تهران دوره کارشناسی ارشد تربیت بدنی را دایر نمود.

دانشگاه های جندی شاهیپور و گیلان نیز در سالهای آخر دوره پهلوی به پذیرش دانشجو برای رشته تربیت بدنی اقدام کردند

در سال ۱۳۲۰ تربیت بدنی به دو بخش متمایز تفکیک شد یعنی تربیت بدنی آموزشگاه ها به وزارت فرهنگ زمان ، ورزش دستجات آزاد و پیشاهنگی به انجمن ملی تربیت بدنی واگذار شد، در گذر سالها در این ساختار همیشه متغیر، باز هم تغییراتی پیش آمد و در سه بخش مجزا یعنی سازمان تربیت بدنی و تفریحات سالم، کمیته ملی المپیک و شورای ورزش بانوان متمرکز شد .

در سال ۱۳۵۰ سازمان تربیت بدنی با قرار گرفتن در بخش معاونت نخست وزیری شکل قانونی تر و مستقل تری به خود گرفت و از این پس در استان ادارات کل تربیت بدنی و هیئتهای ورزشی عهده دار امور تربیت بدنی و ورزش در مرکز سازمان تربیت بدنی فدراسیونهای ورزشی و کمیته ملی المپیک ناظر بر فعالیتهای ورزشی شدند . در سال ۱۳۵۳ به لحاظ برگزاری این بازی ها مجموعه ورزشی آزادی احداث شد و به تناسب گسترش روزافزون ورزش و بنا به ضرورت توجه به اصول علمی تربیت بدنی و ورزش که در دنیای غرب به سرعت رو به تکامل و پیشرفت بود به تدریج مدارس و دانشکده های تربیت بدنی شکل گرفتند و حضور مرتب تیم های ورزش در دوره های مختلف از جمله بازی های المپیک و موفقیتهای که در برخی از رشته های ورزشی مثل کشتی و وزنه برداری نصیب قهرمانان ایران شد زمینه ساز گسترش علاقه مردم به ورزش گردید.